

Zveza za tehnično kulturo Slovenije
GIBANJE ZNANOST MLADINI
Regionalni center Maribor

PATRONI IN SVETNIKI

AVTORJI:
Blažka Kozikar, Anja Skerbinjek, Šimen Kranjc
6. razred

MENTOR:
Hilda Ladinek

Leto izdelave: 2002

Osnovna šola Lovrenc na Pohorju

KNJIŽNICA
OSNOVNE ŠOLE
LOVRENC NA POHORJU

Kazalo

<i>Kazalo</i>	2
1. POVZETEK	3
2. ZAHVALA	4
3. UVOD	5
4. TEORETIČNI DEL NALOGE	6
4. 1. KRONOLOŠKI ZAPIS PO PRIPOVEDI	7
4. 2. KRONOLOŠKI ZAPIS IZ LITERATURE	7
4. 2. 1. TRIJE KRALJI - 6. januar	8
4. 2. 2. SV. BLAŽ - 3. februar	8
4. 2. 3. SV. FLORJAN - 4. maj	9
4. 2. 4. SV. ANTON PADOVANSKI - 13. junij	10
4. 2. 5. SV. IGNACIJ LOJOLSKI - 31. julij	11
4. 2. 6. SV. ROK - 16. avgust	13
4. 2. 7. SV. LOVRENC - 10. avgust	14
4. 2. 8. SV. MIKLAVŽ - 6. december	16
5. POVZETEK IZ ANKETE	17
6. PRIPOVEDI OBČANOV	20
6. 1. PRIPOVED GA. TONKE KASJAK	20
6. 2. PRIPOVED GA. MARIJE BREZOČNIK	21
6. 3. PRIPOVED GA. ANČKE ŠKRINJAR - MLAČNIK	21
7. RAZPRAVA IN ZAKLJUČEK	22
8. SEZNAM LITERATURE	23

1. POVZETEK

Pri naši zadnji raziskovalni nalogi, ko smo poizvedovali o izvoru hišnih imen, smo v pogovoru z domačini zaznali tudi način življenja na kmetiji, posebno pri starejših generacijah.

V življenje današnjih ljudi je posegel tempo sodobnega časa, toda kljub temu so korenine tradicije močne, kar se odraža v določenih pravilih, redu in spoštovanju do npr.: narave, dela, praznikov,...

Delčki tega se ohranjajo tudi pri mlajših gospodarjih, posebno v skupnih gospodinjstvih na domačiji se čuti večji vpliv starejše generacije.

Prav zaradi zgoraj navedenih spoznanj smo vedeli za sorazmerno močno versko prepričanje med starejšimi ljudmi. Zanimalo nas je tudi poznavanje osnove verstva med mlajšim prebivalstvom, zato smo razdelili anketni vprašalnik med 30 občanov in se lotili še terenskega dela.

Razen tega smo posegli še po literaturi (I. Merlak, Iz vere v luč), kjer so življenjepisi posameznih svetnikov podrobno predstavljeni.

2. ZAHVALA

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam pomagali pri izvedbi naše naloge tako, da so vestno izpolnili anketni vprašalnik in so bili pripravljene za pogovor z nami. Zahvaljujemo se tudi g. župniku Jožetu Hrastrniku, ki nam je svetoval ustrezno literaturo in jo nam tudi posodil.

3. UVOD

Leto je naokrog; zanimanje za raziskovalne naloge je prisotno, saj smo že "stari team".

Dogovarjali smo se o temah in ravno pravi čas dobili razpis v katerem je bilo kar nekaj zanimivih naslovov. Odločili smo se za zgodovinsko temo Versko življenje v naši fari, vendar malo po naše.

Zakaj ravno to?

Prejšnje leto smo veliko raziskovali na terenu in smo med ostalim izvedeli tudi za marsikakšen dogodek oz. doživljanje za katerega se ve iz roda v rod. Tako smo zasledili močno navezanost ljudi do narave, veliko spoštovanje naravnih in verskih zakonov, upoštevanje le-teh in zavedanje posledic ob kršitvah. Še najbolj pretresljive so bile pripovedi o raznih nesrečah, ki so po njihovem mnenju posledica neupoštevanja pravil. V ta namen so postavili križe, za kasnejše čase pa je ostal strogo predpisan red na določen datum. Ravno iz tega vidika smo se odločili, da zremo čimveč o posameznih svetnikih, patronih, ki jih poznajo občani.

Vedeli smo tudi za literaturo (pri verouku), pobrskali smo po krajevni knjižnici in raziskovalna vnema nas je zajela.

Izpisali smo si nam najbolj poznane svetnike in patrone (iz pripovedi starejših), želeli pa smo zvedeti še nekaj podrobnosti, zato smo izvedli anketo (30).

- Po pregledu anket smo začeli z nadaljnim terenskim delom - kaj in kako je bilo na določen praznik.
- Odločili smo se, da bomo svetnike obdelali kronološko po godovnih dneh.
- Želeli smo spoznati pomen svetnikov pri ljudeh in ugotoviti koliko tega je še prisotno med mlajšimi.

4. TEORETIČNI DEL NALOGE

Naše raziskovalno delo smo osnovali na pripovedih občanov (iz prejšnjega leta). Najprej smo zapisali (po spominu) dneve, ko godujejo posamezni svetniki, nato smo izdelali anketni vprašalnik in ga razdelili med 30 občanov. Medtem smo pregledali literaturo, ki nam jo je svetoval krajevni knjižničar in g. župnik - "Iz vere v luč - kratki življenjepisi svetnikov" in "Nebeški zavetniki" (DZS, 1996). Ugotoviti smo želeli kaj, kako in koliko poznajo naši ljudje posamezne svetnike in na kakšen način jih še spoštujejo.

Po pregledu ankete pa smo povprašali po tej temi oz. po kakšnih izjemnih dogodkih v kraju v zvezi s posameznimi svetniki še nekatere občane.

4. 1. KRONOLOŠKI ZAPIS PO PRIPOVEDI

1. BLAŽ - 3. februar
2. SV. FLORJAN - 4. maj
3. SV. ANTON - 13. junij
4. PETER IN PAVEL - 29. junij
5. SV. LOVRENC - 10. avgust
6. SV. ROK - 16. avgust
7. SV. MIKLAVŽ - 6. december

4. 2. KRONOLOŠKI ZAPIS IZ LITERATURE

Pri naši raziskavi smo prelistali:

⇒ Nebeški zavetniki, prevedel Uroš Kalčič, Ljubljana: DZS, 1996. V tej literaturi so nebeški zavetniki podani po seznamu dežel, krajev, poklicev, socialnih okolij, ki so imeli svojega svetnika - zavetnika.

⇒ Merlak, I. Iz vere v luč: Kratki življenjepisi svetnikov, Ljubljana: Družina, 1999. Avtor pravi: "Ta knjiga je še posebej namenjena mladim, saj ne potrebujejo idolov temveč vzornikov. Ob prejemu zakramentov bi jim mogla biti koristno darilo."

Razen tega ugotavlja avtor (tudi mi se strinjamo), da v zadnjih desetletjih proslavljamo predvsem rojstni dan, godovni dan pa je stopil v ozadje in s tem tudi pomen svetnika, po katerem se imenujemo. Prav tako so nekoč

7. Raziskovalna naloga: Svetniki in patroni

otroke čimprej krstili in jim dajali imena svetnikov, ki se jih spominjamo blizu rojstnega dne. Zato smo tudi Slovenci nedavno dajali prednost praznovanju godu.

Knjiga zajema po abecednem redu kratke življenjepise svetnikov.

⇒ Schauber, V. in Schindler, M. Svetniki in godovni zavetniki za vsak dan v letu, Ljubljana: ZMK, 1995

V tej knjigi so zapisani življenjepisi zavetnikov in svetnikov, njihovo češčenje in upodobitve. Razen tega knjiga predstavlja še redove na Slovenskem in njihove oznake.

Odločili smo se, da bomo navedli po mesecih kratke povzetke o življenju svetnikov in o njihovem pomenu.

4. 2. 1. TRIJE KRALJI - 6. januar

Velja za enega najstarejših praznikov v Cerkvi. Kralji se nazivajo zato, ker so imeli pri vladarjih na Vzhodu velik vpliv. Imenovali so se Gašper, Melhior (Miha) in Baltazar. Bili so zelo učeni in odličnega redu. Poslani so bili v Jeruzalem, da poizvedujejo po Kristusu - novorojenem kralju. Herodotu bi morali kasneje vse poročati, oni pa so v Betlehemu darovali Kristusu zlato in kadilo. Vrnili so se po drugi poti v svojo domovino.

(Merlak, 1999, 339 - 340)

4. 2. 2. SV. BLAŽ - 3. februar

Češčenje sv. Blaža je med vernim ljudstvom zelo razširjeno. Posebej ga časte Hrvati, posebno Dalmati, kjer mu pravijo svet Vlaho. Dubrovnik pa si ga je že približno v 10. stoletju izbral za svojega zavetnika. V vsej Cerkvi velja sv. Blaž za priprošnjika zoper bolezni vratu in grla.

Legenda pripoveduje, da je bil Blaž najprej zdravnik potem pa škof.

Legenda govori o tem, kako je Blaž rešil nekega dečka, ki je pogoltnil ribjo kost, ki mu je obtičala v grlu. Dečka je blagoslovil in malo pomolil. V zvezi s tem dogodkom deli Cerkev vsako leto na god sv. Blaža Blažev blagoslov.

Mašnik najprej blagoslovi sveče, nato vzame dve sveči zvezani v obliki križa in ju približa grlu vsakega, ki želi prejeti Blažev blagoslov.



(Merlak, 1999, 51, 52)

Sv. Blaž, zavetnik pred boleznimi grla

4. 2. 3. SV. FLORJAN - 4. maj

je zavetnik vseh, ki jim grozijo poplave ali utopitve; tudi zavetnik Avstrije in Poljske; zavetnik gasilcev in zaščitnik proti požaru.

(Nebeški zavetniki, 124)

Goduje na dan svoje smrti. Bil je rimski častnik. Na slikah je prikazan častnik s čelado in zastavo, z vedrom vode v roki, s katero gasi gorečo hišo. V času preganjanja Kristijanov je bil tudi sam preganjan in mučen. Rimski namestnik je ukazal, da mu privežejo na vrat velik kamen in ga utopijo. Legenda govori, da je njegovo truplo obtičalo na čeri, kjer ga je orel varoval s perutmi, dokler ga ni našla pobožna žena in ga pokopala. V Ljubljani so mu l. 1672 postavili cerkvico pod gradom v spomin na hud požar leta 1660.

(Merlak, 1999, 97, 98)



Sv. Florjan, zavetnik proti povodnjim in požarom

4. 2. 4. SV. ANTON PADOVANSKI - 13. junij

Zavetnik zgubljenih predmetov, Portugalske, siromašnih in žetve. Rodil se je v Lizboni na Portugalskem. Padovanski je vzdevek, ker je živel proti koncu svojega življenja v Padovi. Slovel je po tem, da je služil ubožnim. Svetnika pogosto upodabljajo kako nosi snop žita. V zvezi s tem sta znana dva čudeža, tako da ga imajo tudi za zavetnika žetve. Obakrat je namreč daroval žitno polje.

(Nebeški zavetniki, 53, 54)

Največkrat pa je upodobljen kot mlad frančiškan, pogosto med pridigo. Drugi atributi tega svetnika so lilija, hostija, šatulja in križ.

(Schauber, Schindler, 1995, 292)



Sv. Anton Padovanski, zavetnik za izgubljene stvari

4. 2. 5. SV. IGNACIJ LOJOLSKI - 31. julij

Je zavetnik tistih, ki vodijo in opravljajo duhovne vaje. Najprej je bil v vojaški službi, ki pa se je zanj kmalu končala. Med obrambo mesta Pamplone mu je topovska krogla zlomila desno stegnenico in mu raztrgala leva meča. V času zdravljenja si je krajšal čas z branjem legend o svetnikih - to knjigo je imel edino na razpolago. Kmalu je začutil veliko zanimanje za podobne teme in kasneje vse svoje življenje posvetil študiju ter svoje znanje tudi posredoval študentom na duhovnih vajah. V času svojega življenja je ustanovil tudi več univerz in semenišč. Nikoli ni bil posvečen v duhovnika, doktoriral pa je iz filozofije.

(Nebeški zavetniki, 180 - 182)

Češčenje, običaji: Že dolgo poznamo "Ignacijev vodo", ki ji pripisujejo zdravilno moč; vodo blagoslovijo z molitvijo k Ignaciju in vanjo potopijo svetnikovo svetinjico. Nekoč so jo priporočali v boleznih npr.: kuge.

Upodobitve: Največkrat je prikazan z drugimi svetniki jezuitskega reda. Oblečen je v jezuitsko oblačilo ali v mašni plašč. Njegove slike in kipe še danes opazimo predvsem v starejših cerkvah. Na Slovenskem ima sv. Ignacij cerkev le na Pohorju - Rdečem Bregu, ki je podružnica Sv. Lovrenca.

(Schauber, Schindler, 1995, 305 -306)



Sv. Ignacij Lojolski, zavetnik duhovnih vaj

4. 2. 6. SV. ROK - 16. avgust

Sv. Roka upodabljajo samega ali skupaj s sv. Boštjanom. Oblečen je v romarsko obleko, v eni roki ima romarsko palico in bučo, z drugo roko pa kaže na kužno bulo na stegnu. Zraven sebe ima psa s kruhom v gobcu. Upodabljajo pa ga tudi z angelom, ki nosi posodo z zdravili in ko zdravi kužne bolnike.

Iz zgoraj navedenega besedila lahko povzamemo, da je sv. Rok zavetnik zoper nalezljive bolezni, predvsem kuge, kolere.

(Merlak, 1999, 301 - 302)

Sv. Roka so častili že v 15. st. v Italiji in Franciji. Iz njegovega življenja je še najbolj zanesljivo dejstvo, da je v Italiji skrbel za kužne bolnike. Ena izmed ljudskih legend govori o sv. Roku, kako se je podal na romanje v Rim in naletel na kužne bolnike, ki jim je pomagal, nazadnje pa se je še sam okužil. Zavlekel se je v gozd in v zapuščeni kolibi ga je čudežno hranil neki pes. Po sledih psa je našel sv. Roka, že zelo shiranega, gospodar tega psa. Skrbel je za sv. Roka, ki je okreval in zopet zdravil bolnike pa tudi živino.

(Nebeški zavetniki, 381)



Sv. Rok, zavetnik proti nalezljivim boleznim

4. 2. 7. SV. LOVRENC - 10. avgust

Sv. Lovrenc je bil diakon papeža Ksista drugega, ki ga je postavil za upravnika cerkvenega premoženja in mu izročil še skrb za reveže. Papeža so odpeljali v smrt. Za sv. Lovrenca pa je zvedel v Rimu načelnik Hipolit, ki je hotel Lovrenca prisiliti, da mu izroči vso cerkveno premoženje. V treh dneh je sv. Lovrenc vso premoženje razdelil med reveže, ki jih je pokazal sodniku in rekel: "Glej, to so zakladi naše Cerkve." Načelnik je v hudem besu ukazal sv. Lovrenca mučiti - na razbeljenem ražnju so ga živega pekli. (Merlak, 1999, 206 - 207)

Češčenje, običaji: "Lovrenčev kruh" so nekoč kmetje 10. avgusta prinašali v cerkev in ga nato blagoslovljenega razdelili revežem.

Znano je: "Lovrenčevo zelišče ali lovor" proti boleznim; "Lovrenčevo oglje" je varovalo proti požarom; "Lovrenčev blagoslov" je pomaga proti požarom in proti duševnim mukam.

V avgustovskih nočeh pa se zvezdni utrinki imenujejo "Lovrenčeve solze". (Schauber in Schindler, 1995, 414)



Sv. Lovrenc, zavetnik revežev

Sv. Lovrenc pa je tudi patron našega kraja, saj se kraj imenuje po njem (Včasih Šent Lovrenc). Sv. Lovrenc je upodobljen na lovrenškem grbu. Razlaga grba: Oblak, iz katerega "raste" roka, je znamenje nevidnega Boga. Čez levo roko mu visi rdeč širok trak. Rdeča barva je v Cerkvi znamenje mučeništva. V roki drži raženj, ki pomeni mučillno znamenje za diaokona sv. Lovrenca, ki je zgodovinsko dokazana osebnost.

"Kako ponosni bi morali biti, da nosi naš kraj ime po tako velikem možu, ki se je za svojo Vrednoto dal peči na razbeljeni plošči."

"Vzljubimo svoje korenine zgodovine, da bomo lahko jutri obirali sadove."

(Razglednica Grb - Lovrenc na Pohorju skozi stoletja)



4. 2. 8. SV. MIKLAVŽ - 6. december

Na Slovenskem mu je od vseh svetnikov posvečenih največ cerkva (blizu 200), med njimi tudi ljubljanska stolnica. O njegovem življenju so ohranjene le legende. Že zelo mlad je ostal brez staršev. Podedoval je veliko premoženje, ki ga je razdal revežem.

(Merlak, 1999, 254)

Znana je legenda o treh ubožnih hčerah. Vsaki v revni hiši je nastavil vrečo zlata (dote) in jih s tem rešil siromaštva in omogočil lažjo pot do možitve. Sv. Miklavža (Nikolaja) je za zavetnika otrok in pozneje za obdarovalca na miklavževo napravila prav zgoraj omenjena legenda. Zavetništvo nad neporočenimi ženskami in nevestami pa gre pripisati zgodbi o tem kako je svetnik priskrbel dote. Sv. Miklavža poznajo povsod po svetu. V Rusiji ga častijo kot narodnega zavetnika.

(Nebeški zavetniki, 341)

Upodobitve: Sv. Nikolaj je skoraj vedno upodobljen kot starejši škof z brado, ob sebi pa ima tri zlate kroglice na knjigi, tri mošnjičke, tri kruhke, tri zlata jabolka.

(Schauber, Schindler, 1995, 631)



Sv. Miklavž (Nikolaj), zavetnik otrok in neporočenih žensk

5. POVZETEK IZ ANKETE

Med naše občane smo s pomočjo naših sošolcev razdelili 30 anketnih vprašalnikov in jih prav toliko dobili tudi izpolnjenih.

Anketa je zajela šest vprašanj, s katerimi smo želeli izvedeti koliko in kako so naši občani seznanjeni s posameznimi svetniki in zavetniki in kaj menijo o spoštovanju godovnega dne posameznega svetnika.

Odgovori na posamezna vprašanja so sledeči:

1. Navedite svetnike ali patrone, ki jih poznate.

Največ ljudi pozna našega krajevnega patrona sv. Lovrenca - 21 in sv. Miklavža - 20, sledijo sv. Ignacij - 12, sv. Marija v Puščavi - 12, sv. Florjan - 11, sv. Rok - 10, sv. Ana v Puščavi - 10, sv. Jožef - 9, sv. Peter in Pavel - 9, sv. Trije kralji - 6, sv. Anton - 5, sv. Barbara - 5, sv. Štefan - 4, sv. Blaž - 4, sv. Katarina - 3, sv. Janez Krstnik - 3, sv. Terezija - 3.

Po en primer so navedli še: sv. Marko, sv. Martina, sv. Zofija, sv. Luka, sv. Tomaž.

2. Zanje ste izvedeli?

Največ anketirancev je za svetnike izvedelo od staršev - 20, v cerkvi (verouk, pridige pri mašah) - 16, od starejših ljudi - 8 in le 5 ljudi se za to temo zanima iz lastnega interesa.

Gkede na te odgovore je jasno prikazana situacija verske tradicije v družini in verskega življenja povezanega s cerkvijo.

3. in 4. Ali mislite, da je prav, da jih upoštevamo? Ali ste zato, da se ohranijo spomini na določene svetnike?

Vsi odgovori so bili DA, kar pomeni, da si ljudje želijo, da se ohranjajo spomini na posamezne svetnike in da se upoštevajo njihovi godovni dnevi.

5. Ali veste za kak dogodek v zvezi s svetnikom? (Prosimo, če ga na kratko opišete!)

Na to vprašanje smo dobili zelo zanimive odgovore, ki pričajo o sorazmerno dobrem poznavanju življenja ali dela posameznih svetnikov. Navedli bomo le nekaj najzanimivejših.

- ⇒ Sv. Lovrenc je na svoji poti slučajno odkril prelepo dolino. Prišlo mu je na misel, da bi bil lahko tu prečudovit kraj. tako je nastal Lovrenc (Sveti Lovrenc) pred več kot 900 leti. Od takrat častimo sv. Lovrenca, po katerem se naš kraj tudi imenuje.
- ⇒ Sv. Lovrenc je prestal strašno smrt za svojo vero v Boga, star komaj 20 let.

- ⇒ Sv. Nikolaj (Miklavž) je velik čudodelnik in mogočen zavetnik. Rešil naj bi sramotne usode tri hčere siromašnega moža, ki bi ostale brez dote. Sv. Miklavž jim je ponoči med 5. in 6. decembrom porinil v hišo tri krogel zlata. Ena izmed krogel je pristala v copati in še danes je v navadi, da sv. Miklavž prinaša ali nastavlja otrokom darila v nastavljene posode.
- ⇒ Sv. Miklavž je tudi zavetnik splavarjev.
- ⇒ V kraju stoji kip sv. Miklavža, ki drži v rokah tri zlate krogel. Včasih je stal kip na sredi vasi pri Petrunovi hiši, pozneje so ga prestavili, zaradi gradnje ceste, na rob cestišča.
- ⇒ Ko so se splavarji odpravljali na pot, so se poklonili sv. Miklavžu (kipu sredi vasi) in ga prosili za srečno pot in povratek. Ob vrnitvi so se mu zahvalili.

- ⇒ Sv. Rok - zavetnik drvarjev - na ta dan so bili gozdni delavci doma. Več starejših ljudi je pripovedovalo o nesrečah, če se niso upoštevali dnevi določenega svetnika npr.: če so šli sekati v gozd ob sv. Roku.
- ⇒ Sv. Ana - v Puščavi v času Turkov, kroži pripoved, da sv. Ana ni spustila Turkov do svoje hčerke sv. Marije. Zaradi goste megle so vsi Turki popadali čez Falsko pečino.

- ⇒ Sv. Marija - "Naša teta nam je pripovedovala, kako je med vojno prebolela nevarno bolezen - tifus. Prosila in molila je za zdravje pri Mariji, ki jo je uslišala in je preživela. Za zahvalo ji je postavila kapelico z njeno podobo (v Vratih pri Puščavi). Kadar pride v domači kraj, vedno tam prižge svečo.

- ⇒ Sv. Anton - "Naša babica je vedno, kadar je izgubila ključ ali kak drug predmet, molila k sv. Antonu. Ponavadi je ta predmet našla in je rekla, da jo sv. Anton uslišal.

19. Raziskovalna naloga: Svetniki in patroni

- ⇒ Pravijo tudi, da so dekleta molila k sv. Antonu ali hodila na romanje k cerkvi sv. Antona nad Vuhredom, da bi našle ženina.
- ⇒ Sv. Peter in Pavel - kmetje ne smejo pospravljati sena pod streho
- ⇒ Sv. Katarina - zavetnica konjev
- ⇒ Anton Martin Slomšek je veliko storil za omiko slovenskega ljudstva. Ljubil je slovensko besedo, slovensko pesem in je tudi sam napisal veliko pesmi.
- ⇒ 1999 je papež Janez Pavel drugi razglasil sv. Slomška za blaženega. Takrat je bil papež na obisku v Sloveniji.

6. Katere svetnike najbolj častimo v našem kraju?

Na to vprašanje smo dobili podobne odgovore kot na 1. vprašanje.

Sv. Lovrenc - 26

Sv. Miklavž - 14

Sv. Ignacij - 9

Sv. Ana - 5

Sv. Marija - 5

Sv. Rok - 3

Po en primer pa: sv. Florjan, sv. Anton, sv. Štefan in sv. Trije kralji.

Pri zgornjih rezultatih še najbolj odstopa sv. Rok s tremi odgovori, kar pa je nam domačinom popolnoma razumljivo, saj pravih in toliko "starih gozdarjev" sploh ni več. Torej se tudi godovni dan svetnika Roka odmika iz čaščenja med ljudmi.

6. PRIPOVEDI OBČANOV

Po vsem, kar smo izvedeli o svetnikih in dogodkih v zvezi z njimi iz literature in iz ankete, smo se odločili še za terensko delo. Odpravili smo se k nam že "starim znancem", starejšim občanom, ki so nam v naših prejšnjih raziskovalnih nalogah veliko pomagali s svojimi pripovedovanji.

6. 1. PRIPOVED GA. TONKE KASJAK

Obiskali smo ga. Tonko Kasjak, Strgar, ki nam je povedala nekaj v zvezi z Rokom in s Petrom in Pavlom. Kot smo izvedeli že iz ankete je sv. Rok zavetnik drvarjev, ki jih je bilo včasih v našem kraju zelo veliko. Svojega svetnika so zelo spoštovali, tudi takratna gozdna uprava, v kateri so bili drvarji zaposleni, je zelo upoštevala ta dan in delavci so imeli dela prost dan. Običajno so šli na ta dan k maši in s tem počastili svojega zavetnika. Bilo pa je tudi nekaj takšnih, ki niso upoštevali godovnega dne sv. Roka. V takšnih primerih se je navadno zgodila nesreča.

Primeri:

- g. Cink Jakop si je potrgal vezi na rokah;
- g. Ignac Prah se je v gozdu smrtno ponesrečil;
- g. Ivan Švajger pa je za las ušel smrti, ko je buldožer delal gozdno cesto in je drevo padlo.

Gospa Tonka je bila zelo prijazna in se je spomnila še na dogodek na dan Petra in Pavla. Takrat se ne sme spravljati seno. Toda pri Kacajnerju so to kljub temu počeli. Stari Šmelcer (g. Jože Ahej st.) je vozil s konji seno v skedenj. Ko je bilo vse seno pod streho, je nastopila nevihta in strela je udarila v skedenj, ki je do tal pogorel, ljudje v stanovanjskem poslopju pa so se komaj rešili.

(Povedala ga. Tonka Kasjak, Strgar)

6. 2. PRIPOVED GA. MARIJE BREZOČNIK

Veliko ljudi se spominja predvsem sv. Roka in sv. Petra in Pavla. Med njimi je tudi ga. Marija Brezočnik.

“Na Roka so šli v planino (v gozd) po drva štirje možje - Cink, Pep, Timošekov Lojz in stari Kop. Na poti domov je na Bezjakovi cesti začel avto drseti, zaustavil ga je pesek na robu ceste. Timošekov Lojz se je pognal iz avta in skočil nazaj (to se baje ne sme, temveč vedno samo naprej) in se ubil. Vsi so bili prestrašeni. Stari mož, ki je vozil, pa še danes živi na Puši.

(Povedala ga. Micka Brezočnik - Skrbejenk)

“Na Petra in Pavla sta od mojega očeta stric in njegov sin pri Bezjaku kosila travo. Travo sta naložila na voz in sta jo peljala na sončno stran. Njegov sin je upravljal voz z volji, oče pa je z ramo podpiral voz. Naenkrat se je voz obrnil in je strica ubilo. V tem času sem bil miličnik in sem v tem primeru delal zapisnik.

(Povedal g. Lubo Brezočnik - Skrbejenk)

6. 3. PRIPOVED GA. ANČKE ŠKRINJAR - MLAČNIK

Na terenu smo izvedeli še nekaj o sv. Alešu. Na Aleša (17. juli) se ne sme žeti. Stari Meršnik pa je na Aleša žito žel in postavil 5 kop. Pojavila se je nevihta in strela je udarila v vseh pet kop.

Ga. Ančka nam je povedala še eno življenjsko zgodbo o sv. Ignaciju. “Nekoč je pri Ignaciju na Rdečem Bregu živel mežnar, ki je skrbel za cerkvico sv. Ignacija, v kateri je bil posebej blagoslovljen zvon in sicer proti grdemu vremenu. Ljudje so mežnarju vedno prinašali hrano, zato da je imel skrb in je v času bližajočega se slabega vremena začel zvoniti in vreme se je navadno izboljšalo.

(Povedala ga. Ančka Škrinjar - Mlačnik)

7. RAZPRAVA IN ZAKLJUČEK

Tema naše raziskovalne naloge je zelo obširna, vendar smo se osredotočili le na naš domači kraj. Ugotoviti smo hoteli v kolikšni meri je še prisotno versko življenje oz. poznavanje svetnikov in patronov med našimi krajani. V Lovrencu je bilo včasih veliko več pravega kmečkega in delavnega prebivalstva. Menili smo, da so v takratnem času bolj poznali in upoštevali cerkvene praznike kot danes. V ta namen smo napisali anketni vprašalnik in za zaključek še obiskali nekatere starejše ljudi na terenu.

Dobili smo zanimive odgovore, ki jih navajamo v nalogi, mi pa smo dobili potrditev, da ljudje še sorazmerno dobro poznajo to tematiko in da si nikakor ne želijo, da bi tovrstno spoznavanje šlo v pozabo.

Ugotovili smo tudi, da je spoštovanje godovnega dne svetnikov močnejše razvito pri starejših ljudeh (po pripovedovanju) in na kmetijah. Na slednjih so dajali imena samo po svetnikih in v času goda so imeli pravi družinski praznik. Godovanje je danes zamenjalo praznovanje rojstnega dne.

V literaturi smo našli še veliko svetnikov, katere naši ljudje sicer poznajo, vendar samo po imenu: sv. Hubert - zavetnik lovcev; Štefan - zavetnik zidarjev, kamnosekov; Izidor - zavetnik kmetov. Našteti poklici so bili v našem kraju nekoč zelo pogosti, zavetniki pa so med današnjimi ljudmi nepoznani.

Menimo, da smo z anketnim vprašalnikom, ki je vzpodbudil ljudi k razmišljanju o svetnikih in godovnih dneh le-teh, malce pripomogli k obujanju starih legend, običajev, ter osvežili spomin na praznovanja godovnih dni svetnikov.

Tako je bil naš cilj dosežen, dolgoročno pa se bo izpolnjeval še v nadaljnjih letih, saj bo po en izvod te naloge dostopen vsakomur v krajevni in šolski knjižnici.

Nalogo bomo končali z upanjem, da smo v ljudeh vzbudili zavest o pomenu ohranjanja in spoštovanja tradicije.

8. SEZNAM LITERATURE

- ⇒ Nebeški zavetniki: Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1996
- ⇒ Merlak, Ivan. Iz vere v luč: Kratki življenjepisi svetnikov: Ljubljana: Družina, 1999
- ⇒ Schauber, Vera in Schindler, Michael. svetniki in godovni zavetniki za vsak dan v letu: Ljubljana: ZMK, 1995

Spoštovani!

Smo šestošolci OŠ Lovrenc na Pohorju. Raziskujemo svetnike in "patrone". Želimo čim ve izvedeti, zato prosimo za vašo pomoč.

Pričakujemo vaše razumevanje in upamo, da vam ne bomo vzeli preveč dragocenega časa.

Prosimo, da si anketni list preberete in ga izpolnite.

1. Navedite svetnike ali "patrone", ki jih poznate.

2. Zanje ste izvedeli? (Obkrožite!)

a) od staršev

b) od starejših ljudi

c) v cerkvi

d) se zanimate za njih

3. Ali mislite, da je prav, da jih upoštevamo?

DA

NE

4. Ali ste za to, da se ohranijo spomini na določene svetnike?

DA

NE

5. Ali veste za kak dogodek v zvezi s svetnikom? (Prosimo, če ga na kratko opišete!)

6. Katere svetnike najbolj častimo v našem kraju?

Hvala za razumevanje!